

Слинько Дмитро Вікторович,
професор кафедри теорії та історії
держави і права факультету № 1
Харківського національного університету
внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор
e-mail: dimasdv1974@gmail.com

КЛАСИФІКАЦІЯ ПРАВ, ЯКИМИ НАДІЛЕНО НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ

На сучасному етапі державотворення в Україні проблема боротьби з корупцією є однією з актуальних і першочергових. Корупція в різних її видах і формах [1, р. 168], негативно впливає на весь процес правового регулювання, а отже, тією чи іншою мірою впливає на всі аспекти суспільного життя – економіку, політику, управління. Подальший розвиток України не можливий без ефективної протидії корупції як негативного соціального явища, що перешкоджає нормальному функціонуванню політичних, соціальних, економічних відносин і громадського суспільства та держави загалом [2, р. 304].

Саме тому на сьогодні в нашій державі наявна функціонально-організаційна структура суб'єктів протидії корупції. Україна з урахуванням прогресивного світового досвіду подолання та боротьби з корупцією сформуvala інноваційні антикорупційні інституції, зокрема Національне агентство з питань запобігання корупції, Національне антикорупційне бюро України (Шинкаренко, 2016), Спеціалізовану антикорупційну прокуратуру, Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, Державне бюро розслідувань, Вищий антикорупційний суд [3, с.123].

У системі антикорупційних органів основне центральне місце, на нашу думку, займає Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК), центральний орган виконавчої влади України зі спеціальним статусом, який забезпечує формування та реалізацію державної антикорупційної політики як у мирний так і у воєнний час.

Зобов'язання виконувати Національним агентством запобігання корупції повноваження, які закріплені у Законі України «Про запобігання корупції» «породжують» необхідність існування відповідних, чітко закріплених на законодавчому рівні прав НАЗК, які б забезпечили, створили умови для реалізації цих повноважень.

У статті 12 Закону України «Про запобігання корупції» законодавець закріплює права Національного агентства з питань запобігання корупції [4].

Аналізуючи перелік закріплених у даній статті мір можливої поведінки Національного агентства з питань запобігання корупції, вважаємо за доцільне, класифікувати їх. Під час проведення класифікації, на нашу думку, слід використати принцип аналогії і поділ прав Національного агентства з питань запобігання корупції проводити *залежно від сфери реалізації прав або залежно від функції з метою реалізації якої такого роду права використовуються Національним агентством з питань запобігання корупції*.

За цим критерієм слід розрізняти, *по-перше, інформаційні права*. До їх числа слід віднести: а) отримувати інформацію з відкритих баз даних, реєстрів іноземних держав, у тому числі після внесення плати за отримання відповідної інформації, якщо така плата вимагається для доступу до інформації; б) одержувати в установленому законом порядку за письмовими запитами від державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання незалежно від форми власності та їх посадових осіб, громадян та їх об'єднань інформацію, у тому числі з обмеженим доступом, необхідну для виконання покладених на нього завдань; в) мати безпосередній автоматизований доступ до інформаційно-телекомунікаційних і довідкових систем, реєстрів, банків даних, у тому числі тих, що містять інформацію з обмеженим доступом, держателем (адміністратором) яких є державні органи або органи місцевого самоврядування, користуватися державними, у тому числі урядовими, засобами зв'язку і комунікацій, мережами спеціального зв'язку та іншими технічними засобами. Отримання інформації з Єдиного реєстру досудових розслідувань здійснюється у порядку та обсязі, визначених спільним наказом Національного агентства та Генерального прокурора.

По-друге, *права у сфері нормотворчої діяльності*. Наприклад, приймати з питань, що належать до його компетенції, обов'язкові для виконання нормативно-правові акти.

По-третє, *контрольно-наглядові права або права у сфері запобігання корупції*. Наприклад, а) отримувати заяви фізичних та юридичних осіб про порушення вимог цього Закону, проводити за власною ініціативою перевірку можливих фактів порушення вимог цього Закону; б) проводити перевірки організації роботи із запобігання і виявлення корупції в державних органах, органах місцевого самоврядування, юридичних особах публічного права та юридичних особах, зокрема щодо підготовки та виконання антикорупційних програм, функціонування внутрішніх і регулярних каналів повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень цього Закону, захисту викривачів та ін.

По-четверте, *права спрямовані на припинення корупційного правопорушення та правопорушення, пов'язаного з корупцією*. Наприклад, а) вносити приписи про порушення вимог законодавства щодо етичної поведінки, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, інших вимог та обмежень, передбачених цим Законом, захисту викривачів; б) у разі встановлення ним доказів того, що особа, уповноважена на виконання

функцій держави або місцевого самоврядування, набула необґрунтовані активи або що такі активи набула інша особа за її дорученням чи в інших передбачених статтею 290 Цивільного процесуального кодексу України випадках [5], - порушувати перед Спеціалізованою антикорупційною прокуратурою або у визначених законом випадках - перед Офісом Генерального прокурора питання щодо звернення до суду з позовом про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави; в) складати протоколи про адміністративні правопорушення, віднесені законом до компетенції Національного агентства, застосовувати передбачені законом заходи забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення та ін.

По-п'яте, *права у методологічно-аналітичній, консультативній, координаційній сфері*. Наприклад, а) створювати комісії та робочі групи, організовувати конференції, семінари і наради з питань запобігання і протидії корупції; б) затверджувати методологію оцінювання корупційних ризиків у діяльності органів влади, проводити аналіз антикорупційних програм органів влади та надавати обов'язкові для розгляду пропозиції до таких програм; в) залучати у встановленому порядку до виконання окремих робіт, участі у вивченні окремих питань науковців, у тому числі на договірній основі, працівників державних органів та органів місцевого самоврядування.

Список використаних джерел:

1. Tytko A., Smokovych M., Dorokhina Yu., Chernenchenko O., Stremenovskiy S. Nepotism, favoritism and cronyism as a source of conflict of interest: corruption or not? *Amazonia Investiga*. 2020. No. 9 (29). Pp. 163–169. DOI: <https://doi.org/10.34069/AI/2020.29.05.19>.

2. Podorozhnii Ye., Obushenko N., Harbuziuk K., Platkovska O. Legislative regulation of grounds for dismissal of an employee for committing a corruption or corruption-related offense. *Amazonia Investiga*. 2020. No. 9 (26). Pp. 304–310. DOI: <https://doi.org/10.34069/AI/2020.26.02.34>.

3. Пархоменко-Куцевіл О. І. Формування сучасних механізмів удосконалення антикорупційних органів державної влади в Україні. *Юридичний бюлетень*. Випуск 6. 2018. С. 121-127. URL: http://www.lawbulletin.oduvs.od.ua/archive/2018/6_2018/21.pdf

4. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18> (дата звернення: 24.01.2022).

5. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 № 1618-IV// База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> (дата звернення: 19.03.2022)